

Panevėžio apskrities Gabrielės Petkevičaitės -Bitės viešosios bibliotekos II a. ekspozicijų erdvėse veikia kilnojamoji paroda „TEISĖ ir PAREIGA: Lietuvos Respublikos Seimo rinkimai 1920–1940 m.“, kuri yra parodų ciklo, skirto Lietuvos valstybės ir moderniojo Lietuvos parlamentarizmo šimtmečiui paminėti, dalis.

„Demokratiname krašte rinkimai yra vienas svarbiausių kiekvieno piliečio uždavinių. Kur šalį valdo karaliai ir kiti neriboti valdovai, ten jie patys už savo piliečius galvoja ir net kai kur yra uždrausta piliečiams galvoti apie krašto tvarkymo reikalus. Bet kur karalių vainikas yra nuimtas ir uždėtas ant visos tautos, tai ir visi kartumai ir rūpesniai turi pereiti ant visos tautos. Pas mus yra tokia tvarka, kur karališkas vainikas vainikuoja visos Respublikos gyventojų galvas. Tos galvos turi prisiimti ne tik valdymo gerybes, bet ir visas sunkenybes“, – rašė vienas iškiliausių Lietuvos parlamentarų, Steigiamojo Seimo ir kitų kadencijų Seimo narys Mykolas Krupavičius.

1920–1940 m. Lietuvos Respublikos Seimo rinkimų istorija pasakojama remiantis Seimo rinkimų įstatymo nuostata: „Seimą sudaro Tautos atstovai. Atstovai renkami visuotiniu, lygiu, betarpišku ir slaptu balsavimu, proporcingąja rinkimų sistema“. Parodoje bandoma atskleisti, ką reiškė šie žodžiai, kaip buvo organizuojami patys rinkimai, sudaroma Vyriausioji rinkimų komisija, kaip Lietuvos teritorija buvo suskirstyta į rinkimų apygardas, kaip kito atstovavimo norma.

Seimo rinkimai buvo neįsivaizduojami be rinkimų agitacijos. Parodoje pristatomi tipiškos rinkimų agitacijos atributai plakatai ir karikatūros. Jie atskleidžia spalvingą ir daugiaprasmę ano meto vizualiąją komunikaciją. Net ir šiandien stebina plakatų spalvingumas. Dalies jų autoriai buvo žymūs savo laiko

dailininkai: Petras Rimša, Vilius Jomantas, Jonas Buračas, Vytautas Bičiūnas. Jie kūrybinės patirties sėmėsi užsienyje, buvo plataus akiračio kūrėjai, prisidėję kuriant nacionalinę simboliką.

Parodoje eksponuojamos fotografijos ir dokumentai saugomi Alytaus kraštotyros muziejuje, Biržų krašto muziejuje „Sėla“, Kauno arkivyskupijos kurijos archyve, Kauno miesto muziejuje, Kauno technologijos universiteto bibliotekoje, Kretingos muziejuje, Lietuvos centriniame valstybės archyve, Lietuvos mokslų akademijos Vrublevskių bibliotekoje, Lietuvos nacionalinėje Martyno Mažvydo bibliotekoje, Maironio lietuvių literatūros muziejuje, Mažosios Lietuvos istorijos muziejuje, Nacionaliniame M. K. Čiurlionio dailės muziejuje, Rokiškio krašto muziejuje, Šiaulių „Aušros“ muziejuje, Lietuvos Respublikos Seimo skaitykloje ir Lietuvos Respublikos Seimo archyve.

Parodą parengė Lietuvos Respublikos Seimo kanceliarijos Informacijos ir komunikacijos departamentas
Parlamentarizmo istorinės atminties skyrius

Nuotraukoje:
Lietuvos Steigiamojo Seimo rinkimai
Alytus, 1920 m. balandžio 14–15 d. | Fotografas nenurodytas

Alytaus kraštotyros muziejus. F 3200

